

Література

1. Договори у ЗЕД [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://pidruchniki.com/81626/buhgalterskiy_oblik_ta_audit/dogovori_kontrakti_zovnishnoekonomichniy_diyalnosti#797.

2. Про затвердження Положення про форму зовнішньоекономічних договорів (контрактів): наказ Міністерства економіки та з питань європейської інтеграції України від 06.09.2001 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0833-01>.

УДК 347(043.2)

Бузун О.О., студентка,
Навчально-науковий Юридичний інститут,
Національний авіаційний університет, м. Київ
Науковий керівник: Шуст Н. Б., д.соц.н., професор

ЗАХИСТ ПЕРСОНАЛЬНИХ ДАНИХ: СУТНІСТЬ, ПРОБЛЕМИ ТА ШЛЯХИ ВИРІШЕННЯ

Стрімка розбудова інформаційного суспільства все більше спонукає юристів-вчених вивчати юридичну природу та закономірності такого досить давнього міжнародно-правового засобу боротьби з порушенням прав людини, як захист її персональних даних. Сьогодні інформація персонального характеру все частіше розглядається як економічно вигідний товар і як джерело влади. Водночас інформаційна сфера є одним із найважливіших напрямів реалізації інтересів особи, котрі, у свою чергу, разом з інтересами держави та суспільства в інформаційній сфері складають інформаційну безпеку.

Згідно з Конституцією України частини другої статті 32, гарантовано захист інформації про особу, а саме: не допускається збирання, зберігання, використання та поширення конфіденційної інформації про особу без її згоди, крім випадків, визначених законом, і лише в інтересах національної безпеки, економічного добробуту та прав людини [1].

Таку інформацію про фізичну особу (персональні дані) складають відомості про фізичну особу, яка ідентифікована або може бути ідентифікована (ч. 1 ст. 11 Закону «Про інформацію», абз. 7 ст. 2 Закону) [2].

Конкретизуючи положення ст. 32 Конституції України, ч. 2 ст. 11 Закону «Про інформацію», до персональних даних про особу відносить, зокрема, дані про її національність, освіту, сімейний стан, релігійні переконання, стан здоров'я, а також адресу, дату і місце народження.

З метою забезпечення конституційних прав суб'єктів персональних даних на невтручання у приватне життя, Закон зобов'язує осіб, які обробляють такі дані із застосуванням автоматизованих чи

неавтоматизованих засобів (шляхом формування картотек), здійснювати державну реєстрацію баз персональних даних (крім випадків, визначених у частинах 2 і 3 ст. 1 Закону) та пред'являє певні вимоги до обробки таких даних. Базою даних визнається іменована сукупність упорядкованих персональних даних в електронній формі та у формі картотек персональних даних (ст. 2 Закону). Стаття 9 Закону містить положення щодо державної реєстрації бази персональних даних шляхом внесення відповідних даних до Державного реєстру баз персональних даних.

Згідно з Законом України «Про захист персональних даних» підставами виникнення права на використання персональних даних є згода суб'єкта персональних даних на обробку його персональних даних, при чому суб'єкт персональних даних має право при наданні згоди внести застереження стосовно обмеження права на обробку своїх персональних даних, а також дозвіл на обробку персональних даних, наданий володільцю бази персональних даних відповідно до Закону України «Про захист персональних даних» виключно для здійснення його повноважень [3].

Виникає питання й про можливість реалізації громадянином наданих йому прав у сфері захисту персональних даних та здійснення контролю за правомірним доступом до них. Зазначене потребує доповнення ч. 4 ст. 9 Закону положенням про те, що володільць бази персональних даних у період збирання та обробки відповідної інформації має повідомляти суб'єкта персональних даних про внесення бази персональних даних до Державного реєстру та її реєстраційний номер. Такі доповнення сприятимуть посиленню державного й громадського контролю в цій царині, своєчасному виявленню порушників Закону. Адже існуюче право доступу фізичних осіб до відомостей Реєстру через веб-сайт, який ведеться адміністратором реєстру – ДП «Інформаційний центр» Мінюсту України (п. 15 Положення про Державний реєстр баз персональних даних та порядок його ведення) через зрозумілі причини громадянами не реалізується [4].

Законодавець не дає визначення терміна «захист персональних даних» та суб'єктів, які здійснюють такий захист (ст. 4 Закону називає суб'єктів відносин, пов'язаних із персональними даними, що, вочевидь, не є однозначним). Втім зазначене питання потребує ретельного з'ясування. Захист взагалі розуміється як забезпечення, відгородження від посягань, незаконних дій, запобігання будь-якого впливу тощо. У науковій юридичній літературі термін «адміністративно - правовий захист» визначається як можливість держави, її органів захищати ті чи інші права, не конкретизуючи, чи йдеться про захист порушених прав чи про гарантії, форми реалізації тих чи інших ще не порушених прав [5, с. 67].

Збирання й зберігання конфіденційної інформації про особу може вважатися юридично бездоганим за умов компетентності суб'єктів такої

діяльності, слушності мети здійснюваних заходів та наявності їх загальних й спеціальних правових підстав, додержання визначної законом процедури проведення такої діяльності. Тому, на нашу думку, правовий погляд на проблему захисту персональних даних має містити не тільки введення заборони на їх збирання, обробку та розповсюдження, а й порядку їх формування у відповідності із встановленими від імені держави правилами в процесі входження особи в життя суспільства. Зазначене потребує побудови нової правової концепції персональних даних, спрямованої на їх охорону від будь-якого несанкціонованого доступу, та захисту прав володільців таких даних. Її втіленню в життя сприятиме й оновлена редакція ст. 188-39 КУпАП, яка має передбачати відповідальність за порушення встановленого законом порядку збирання, реєстрації, накопичення зберігання, адаптування зміни, використання, поширення, знеособлення, знищення інформації про громадян (персональних даних). Не можна оминати й таке питання. На сьогодні ДП «Інформаційний центр» Мінюсту України вже зареєстровано понад 41,3 тис. баз персональних даних. А має бути ще більше, оскільки ратифікувавши Кон-венцію 108, Україна взяла на себе зобов'язання її застосовувати до інформації, що стосується груп осіб, асоціацій, фондів, компаній, корпорацій та будь-яких інших організацій, що безпосередньо або опосередковано складаються з окремих осіб, незалежно від того, мають чи не мають такі установи статус юридичної особи [6].

Таким чином, ми можемо стверджувати, що ДСЗПД України по суті є єдиним органом виконавчої влади, на який Законом покладається здійснення державного контролю у сфері обігу персональних даних, вжиття заходів щодо припинення порушень прав громадян й притягнення винних осіб до відповідальності. Прийняття законодавчих актів щодо регулювання обігу персональних даних є лише першими кроками на шляху до реального втілення в життя положень Конституції України та норм міжнародного права щодо визнання безпеки людини й громадянина в державі найвищою соціальною цінністю та її забезпечення. На сьогодні актуальним є вироблення відповідної стратегії розвитку охорони й захисту персональних даних, тому що в нашій країні ми потребуємо реформ та змін, які удосконалять нашу державу на краще.

Література

1. Конституція України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>
2. Про інформацію: Закон України від 02.10.1992 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2657-12>
3. Про захист персональних даних: Закон України від 01.06.2010 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2297-17>
4. Офіційний вісник України. – 2011. – № 45. – Ст. 615.

5. Ведяхин В. М. Защита права как правовая категория / В. М. Ведяхин, Т. Б. Шубина // Правоведение. – 1998. – № 1. – С. 65 – 69.

6. Червякова О. Б. Закон України «Про захист персональних даних»: проблеми ташляхи вдосконалення / О. Б. Червякова // Проблеми законності. – 2012. – № 122. – С. 104 – 105.

УДК 347(043.2)

Вишновецький А. В., студент,
Навчально-науковий Юридичний інститут,
Національний авіаційний університет, м. Київ
Науковий керівник: Шуст Н. Б., д.соц.н., професор

АУДІОВІЗУАЛЬНІ ТВОРИ ЯК ОБ'ЄКТИ АВТОРСЬКОГО ПРАВА

Серед великого спектру об'єктів авторських прав чільне місце займають аудіовізуальні твори. Відповідно до ст. 433 ЦК України [1] та ст. 8 Закону України «Про авторське право і суміжні права» [2] вони є окремим об'єктом авторського права.

Визначення аудіовізуального твору міститься в Законі України «Про авторське право та суміжні права» від 23 грудня 1993 року, згідно зі ст. 1 якого аудіовізуальний твір – це твір, що фіксується на певному матеріальному носії (кіноплівці, магнітній плівці чи магнітному диску, компакт-диску тощо) у вигляді серії послідовних кадрів (зображень) чи аналогових або дискретних сигналів, які відображають (закодовують) рухомі зображення (як із звуковим супроводом, так і без нього), і сприйняття якого є можливим виключно за допомогою того чи іншого виду екрана (кіноекрана, телевізійного екрана тощо), на якому рухомі зображення візуально відображаються за допомогою певних технічних засобів. Видами аудіовізуального твору є кінофільми, телефільми, відеофільми, діафільми, слайдофільми, тощо, які можуть бути ігровими, анімаційними (мультиплікаційними), неігровими чи іншими [2].

Зауважимо, що у нормативно-правових актах України крім поняття «аудіовізуальний твір» можна також зустріти такі поняття, як «кінематографічний твір» та «фільм». Так, наприклад, у статті 3 Закону України «Про кінематографію» від 13 січня 1998 року наводиться термін «фільм» як «аудіовізуальний твір (у тому числі телевізійні серіали та їх окремі серії), що складається з епізодів, поєднаних між собою творчим задумом і зображувальними засобами, та є результатом спільної діяльності його авторів, виконавців і виробників» [3].

Однак поняття «аудіовізуальний твір», «кінематографічний твір» і «фільм» не є схожими. Так, наприклад, кінематографічний твір належить до аудіовізуального твору і співвідноситься з ним як рід і вид відповідно.